

Två lösa Bill och Ettans röda snus i strut

några varumärkesreflektioner från Verums horisont

Mats Pettersson (ca 4.400tkn)

En skribent på nätet har skrivit följande om begreppet Retro: *För oss som har hunnit upp i åldern när man har barnbarn, kan en fras som "två lösa Bill" vara precis tillräckligt för att slå an strängen Retro. Yngre förmågor kanske inte ens vet vad det betyder.*

Det är dock en uppklarad finess oss etnologer emellan ifall det heter "två lösa Bill" eller "två lösa Boy". Retro-samlaren Lasse Åberg kallar sin bok från 1981 för "Två lösa Boy och Rekordmagasinet" medan Olle Adolphson i visan "Min allra bästa tid" från 1965 skrev: "En fika och två lösa Bill".

Internet har ju ofta svaret på sådana saker. *Två lösa Boy* får 678 träffar och *Två lösa Bill* får bara 119 träffar, men övervikten för Boy beror till viss del på att det är en boktitel och på "Antikvariat.net" finns 25 av den boken utannonserade till salu. Men begreppet "Två lösa John Silver" som bara får nio träffar har ingen chans att konkurrera.

Jag lutar ändå mot att Boy är originalet i detta talesätt även om Bill har lägre produktnummer och kom före Boy i handeln. Jag tror också att Boy var billigare än Bill. Men det var märket Bill som 1958 slog undan benen för försäljningen av lösa cigaretter genom att introducera 10-pack.

PRODUKTFAKTA från Tobaksarkivet

Bill, n:r 443. Tillverkas av: Svenska Tobaksmonopolet (STA efter 1962, senare Swedish Match)

Mild virginiacigarett tillverkad av Svenska Tobaksmonopolet i två omgångar: 1939-1942 och 1947-1990. 1940 var priset 1,60 kronor för ett paket om 20 st. År 1949 tillverkades 785.466.000 st och 1950 var Bill den mest sålda svenska cigaretten med sina 1.473.000 st, vilket var nära nog en fördubbling mot åren innan. Under första halvan av 1952 utgjorde försäljningen av Bill 34 % av den svenska cigarettförsäljningen. 1952 var priset för ett 20-pck 2:40 kr. Av dessa gick 1:77 kr. till staten, 0:20 kr. till återförsäljaren och 0:43 kr. till Tobaksmonopolet. 1958 introducerades Bill i förpackning om 10 st- cigaretter och därmed upphörde försäljningen av lösa Bill. 1956 började försäljning av Bill som limpa.

Boy, N:r 467 Tillverkas av: Svenska Tobaksmonopolet (STA efter 1962, senare Swedish Match)

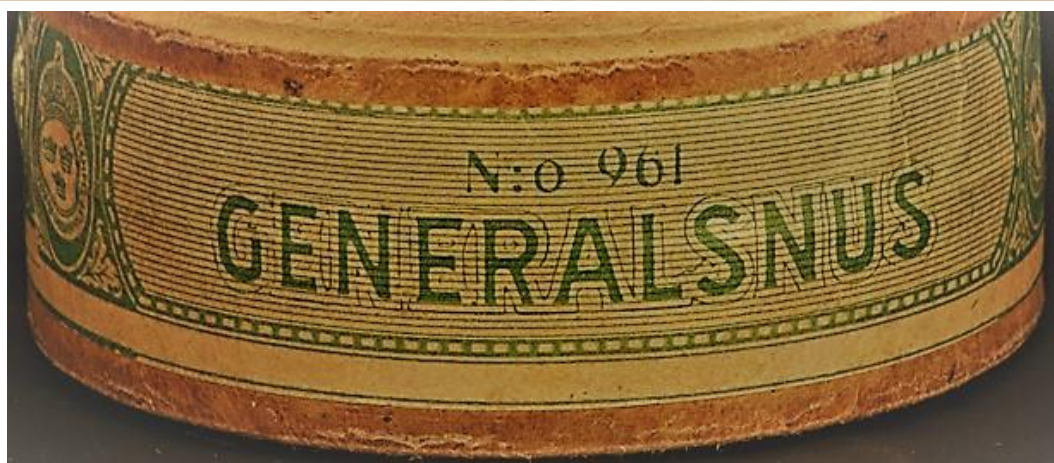
Cigarett av amerikansk och orientalisk tobak tillverkad av Svenska Tobaksmonopolet 1946-1957. Pris 1946 var 1,70 kr för 20 st. Boy tillverkades vid STM:s fabriker i Härnösand och Södertälje. År 1949 tillverkades 1.395.763.000 st.

Även snuset såldes fram till 1950-talet i lös vikt och det hämtades av handlaren upp med en liten skoffa ur en paraffinbestruken papplåda. (Se nedan!) Snuset hälldes sedan ner i en strut tillverkad av omslagspapper som revs av från rullen under disken. I yttersta spetsen gjordes ett speciellt dubbelveck. Hållfastheten erbjöds kunden att själv testa genom att slå struten tre gånger mot diskens kant. Höll den för detta var det klart att börja fylla struten med snus. Jag minns inte att snuset levererades till kunder i någon dosa, utan alltid i en strut.

I min fars butik i Verumstod alltid två paraffinbestruknappplådor intill varandra i ett hörn på golvet och i dagligt tal sa man bara om man ville ha rött eller svart snus. Färdigförpackat i pappdosor hade man inte då. År 1967 introducerades den runda pappdosor med plåtlock.

Vad jag minns var det röda billigare än det svarta. Det röda hette egentligen Ettan eller Ljunglöfs nr 1. Denna snusfabrik som i början tillverkade tre kvaliteter Ljunglöfs nr 1, nr 2 och nr 3, övergick till att endast göra kvalitet nr 1, dvs Ettan. Det svarta snuset hette Generalsnus och uppfanns av snusfabrikören Boman. Jag vill minnas att det var starkare än Ettans snus. En snusliknande produkt som fanns i ”metervara” hette Piccanell. Det var tuggtobak.

Text från Snus- och Tändsticksmuseum: Vid 1900-talets början var Jacob Fredrik Ljunglöfs Tobaksfabrik i Stockholm den störste snustillverkaren i Sverige. Redan 1822 började man sälja det snusvarumärke, Ljunglöfs No 1, som för 1800-talets snuskonsumenter skulle bli synonymt med "snus". Bland övriga snussorter finns Grovt Rappé och Fin Virginia Carotte. År 1866 såg Johan Adolf Bomans Generalsnus dagens ljus. Det skulle bli en stor succé som skulle vara i över 150 år. Förutom General tillverkar Göteborgsfirman andra populära snusvarumärken som till exempel Götha Vapen, Ögonsnus, Grofsigt och Patent Rapé.

